

ze dne 15. března 1860, čís. 73 ř. zák.). Příslušným jest státní úřad politický.

(Rozh. ze dne 11. července 1922, Rv I 329/22.)

O žalobě na zaplacení mzdy, již vznesl hospodářský dělník devátý den po skončení námezdního poměru, rozhodly oba nižší soudy věcně. Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů i s předchozím řízením a žalobu odmítl.

Důvody:

Dle nesporného přednesu stran byl žalobce zaměstnán u žalovaného jako zemědělský dělník, jednak jako krmič dobytka a posléze při řízení secího stroje. Nesporno též, že námezdní poměr mezi žalobcem a žalovaným, jenž je rolníkem, skončen byl dne 18. března 1921. Žaloba o zaplacení mzdy za první týden v lednu a za týden po 18. březnu 1921 ve výši 252 Kč, podána byla dne 27. března 1921, tedy 9. den po ukončení poměru námezdního. Dle min. nařízení ze dne 15. března 1860, čís. 73 ř. zák. jsou spory mezi výpomocnými dělníky a nádenníky při hospodářství polním a lesním, pokud vzešly po čas trvání služebního poměru neb do 30 dnů po jeho ukončení, vyloučeny z příslušnosti soudů i tehda, když ony osoby k čeledi čítati nelze. K osobám, o nichž tu řeč, sluší čítati všechny, kdož konají ruční práce v oboru hospodářství lesního a polního, neposuzují se však dle řádu čeledního proto, že nejsou přijati v domácnost zaměstnavatele (šafáři, hajní, nádenníci, dozorcí na pracující lid a na stroje hospodářské a p.). Spory ty přísluší do oboru působnosti státních úřadů politických, poněvadž příslušnost orgánů obecních k uklizení sporů čeledi, ustanovenou řády čeledními a zřízením obecním na tento případ rozšířiti nelze. (Pražák: Spory o příslušnost II. str. 69.) Poněvadž dle řečeného žalobce byl jako hospodářský dělník u žalovaného zaměstnán a spor zahájil před uplynutím 30denní lhůty po ukončení námezdního poměru, nebyl v té době ku řešení sporu toho soud vůbec povolán, nýbrž úřad politický. Měl tedy dovolaný okresní soud sám od sebe žalobu odmítnouti pro nepřípustnost pořadu práva, pokud se týče měly soudy nižší v kterémkoli období procesním řízení jako zmatečné zrušiti a zastaviti a žalobu odmítnouti, i když nepřípustnost namítána nebyla (§ 477 čís. 6, § 478 a § 503 čís. 1 c. ř. s. a § 42 j. n.). Vzhledem k absolutní povaze norem, upravujících poměr soudů a úřadů správních dlužno žalobu tuto před uplynutím 30 dnů k soudu podanou i tenkrát pro nepřípustnost pořadu práva odmítnouti, když již mezitím zmíněná 30denní lhůta prošla a žalobce více na správní úřad obrátiti se nemůže a mu nezbude, než aby se s novou žalobou opět na soud obrátil, který pak ovšem jednání o žalobě více nebude moci odmítnouti. (Pražák: Spory o příslušnost II. str. 74.) Poněvadž nižší soudy závadu tuto přehlédly, bylo na soudu dovolacím, aby dle § 42 j. n. dosavadní řízení jako zmatečné zrušil a žalobu odmítl (§§ 503 čís. 1, 477 čís. 6 a 478 c. ř. s.).

Čís. 1774.

Práva obchodního pomocníka na tantiemu dle § 14 zák. o obch. pom.

(Rozh. ze dne 11. července 1922, Rv I 383/22.)

V dřívějším sporu byla tehdejší žalovaná společnost uznána povinnou, by Juliu A-ovi dala v y ú č e t o hrubém výtěžku továrny v M. za dobu od 1. ledna 1917 do 28. února 1918 a o řádných odpisech, na tuto dobu vypadajících a valnou hromadou usnesených, a předložila mu bilance, vztahující se k této době. Společnost po té zaslala A-ovi výtahy z knih, sdělila mu, že jeho tantiema činí 4687 Kč a ponechala mu na vůli nahlédnutí v knihy. A. do knih nahlédl a vypočetl tantiemu na 58.864 Kč, pozastaviv různé položky. Když pak společnosti sdělil, že dosud nedostála své rozsudečné povinnosti, žalovala společnost na určení, že nárok Julia A-a z původního rozsudku zanikl. Žalobě bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c. Nejvyšším soudem z těchto

d ů v o d ů:

Základní omyl žalovaného spočívá v tom, že se domnívá, že muže podle rozsudků, vydaných v předchozím sporu žádati, by mu žalobkyně v y d a l a ú č e t o hrubém výtěžku továrny v M. za dobu od 1. ledna 1917 do 28. února 1918 a o řádných odpisech, na tuto dobu vypadajících a valnou hromadou usnesených, t. j. aby žalobkyně ve formě podrobného účtu, specifikujíc zejména též obchodní náklady, uvedla jednotlivé položky účetní, z nichž vyplývá konečná suma hrubého výtěžku, která má býti podkladem pro výpočet 5%ní tantiemy. Než to, co žalovaný žádá, nebylo a není povinností žalobkyně. Nejvyšší soud měl již v předchozím sporu (viz č. sb. 531) příležitost, by se vyslovil o tom, jaký nárok přísluší žalovanému. Vytkl v té příčině, že »více, než stanoví § 14 zák. o obchod. pomocnících, nemůže ani zřízenec žádati na zaměstnavateli, ani tento není povinen jemu poskytnouti; zavázala-li se tedy žalovaná, platiti žalobci plat z částí v 5%ní tantiemě z hrubého výtěžku, převzala tím samozřejmě povinnost, sděliti oprávněnému potřebný výkaz o tomto výtěžku, jeho v y ú č e t, sdělaný dle ročních bilancí, ježto by jinak nárok jeho nedal se uplatniti; a kdyby byl žalobce měl pochybnosti o správnosti a úplnosti vyúčtu, může požadovati a žalovaná musí mu dovoliti nahlédnutí do obchodních knih, pokud toho třeba, aby se přesvědčil o správnosti a úplnosti vyúčtování, jak určuje zřejmě § 14 zákona o obchodních pomocnících, jehož předpisy právě platí pro tento případ«. Jen v tom smyslu lze tedy rozuměti výroku rozsudků, vydaných v předchozím sporu, jimiž byla nynější žalobkyně uznána povinnou, by žalovanému A-ovi »dala v y ú č e t o hrubém výtěžku továrny v M. za dobu od 1. ledna 1917 do 28. srpna 1918 a o řádných odpisech, na tuto dobu vypadajících a valnou hromadou usnesených, a předložila mu bilance, vztahující se k této době«. Dle toho, co uvedeno, a dle § 14 zákona o obchodních pomocnících musil se žalovaný Julius A. spokojiti prostým sdělením vyúčtu, sdělaného dle příslušných bilancí, t. j. sumárního výkazu o hrubém výtěžku továrny a o odpisech za zmíněnou dobu, a mohl kromě toho jen žádati, aby mu jeho dřívější zaměstnavatelka předložila bilance za roky 1917 a 1918 a poskytla možnost nahlédnutí do obchodních knih, by mohl přezkoumati sdělený vyúčtet co do jeho správnosti a úplnosti. Těmto povinnostem žalobkyně plně dostála, neboť dopisy ze dne 24. listopadu a ze dne 8. prosince 1920 sdělila mu úhrn hrubého výtěžku za léta 1917 a 1918, jakož i odpisů, na nichž valná hromada se usnesla,

spolu s výpočtem 5%ní tantiemy z hrubého výtěžku po srážce odpisů, když byla již před tím mu dodala opisy bilancí (vyúčtování jmění a zisku) za roky 1917 a 1918 a dovolila jak před zasláním onoho vyúčtu ze dne 24. listopadu a 8. prosince 1920, tak i potom, aby nahlédl do jejích obchodních knih a takto si zjednal podklad pro přezkoumání zasláního vyúčtu. Tím učinila žalobkyně zadost závazku, uloženému jí rozsudky a zákonem; více nemůže žalovaný na ní žádati, a návrh žalobcův, by vysloven byl zánik exekvovaného nároku a exekuce byla zrušena, jest tedy oprávněn. Nelzeť obchodnímu pomocníkovi ve smyslu § 14 zákona o obchodních pomocnících přiznati větších práv, než mají komanditista a tichý společník dle čl. 160 a 253 obch. zák. (Srovnej k tomu vývody o právech obchodního pomocníka s podílem na zisku čili s právem na tantiemu (commis intéressé) v komentáři Stauba-Pisko 1908 čl. 57 str. 217 a v Ehrenbergově knize »Handbuch des gesamten Handelsrechtes« 2. svazek III. oddělení § 111 a § 130 str. 610 a násl. a 836 a násl.) Domnívá-li se žalovaný, že bilance žalující akciové společnosti za roky 1917 a 1918 jsou nesprávné nebo nedostatečné a důsledkem toho také sdělený mu vyúčtet tantiemy nesprávný po případě neúplný, a že mu přísluší vyšší nárok (jak si jej skutečně též vypočítal), musí žalobou uplatniti svůj nárok, a teprve v tomto pozdějším sporu bude možno rozbíratí to, oč žalovaný se pokusil v nynějším sporu, t. j. otázku, byla-li tantiema, kterou mu žalobkyně vyúčtovala a vyplatila, správně vypočtena čili nic.

Čís. 1775.

Povoliti prodej dle čl. 382 obch. zák. jest příslušným sborový obchodní soud pokud se týče senát.

(Rozh. ze dne 11. července 1922, R II 293/22.)

Žádost za povolení prodeje dle čl. 382 obch. zák. byla vznesena u okresního soudu, jenž se prohlásil věcně nepřislušným. Rekursní soud nařídil prvému soudu, by o návrhu na prodej rozhodl. **D u v o d y:** Názor prvního soudu, že k povolení prodeje je věcně nepřislušným, je nesprávný. Podle čl. 382, 310 obch. zák., pak § 47 uvoz. zák. k obch. zák., čl. XIII. čís. 9 uvoz. zák. k ex. ř., pak § 385 jedn. ř. je k prodeji dle čl. 382 obch. zák. příslušným soud, v čl. 310 obch. zák. uvedený, neboť předpisy čl. 310 obch. zák. platí také o zákonném zástavním právu speditera, poněvadž při tomto není zapotřebí písemného stvrzení o zřízení zástavy, ježto zástavní právo přísluší speditéru již podle zákona.

Nejvyšší soud odmítl návrh žadatelky na povolení prodeje zboží pro věcnou nepřislušnost dovozaného soudu.

D ů v o d y:

Soudce první a odpůrkyně navrhovatelky směřují případ článku 343 (354, 365, 366, 387) obch. zák., kde nejde o výkon zástavního práva a soud k povolení prodeje skutečně příslušným není, s případem článku 310 a ostatních ustanovení, zásadně pod něj spadajících a v § 44 uv. zák. k obch. zák. vyjmenovaných, mezi nimiž citován je zvláště také čl. 382